

જન્મ: 2 ઓક્ટોબર 1869, પોરબંદર

નિર્વાણ: 30 જાન્યુઆરી 1948 (78 વર્ષ)

ઉપનામ: મહાત્મા, બાપુ, રાષ્ટ્રપિતા

રાજકીય પાર્ટી: કોંગ્રેસ

પત્ની: કસ્તુરબા

માતા: પુતળીબાઈ

પિતા: કરમચંદ ગાંધી

પુત્રો: હરીલાલ, મણીલાલ, રામદાસ, દેવદાસ, (પાંચમો પુત્ર જમનાલાલ)

પ્રાથમિક શિક્ષણ: સર આલ્ફ્રેડ હાઈસ્કૂલ, રાજકોટ

કોલેજ: શામળદાસ કોલેજ, ભાવનગર

રંગભેદ નીતિનો સામનો: પીટરમારીત્ઝબર્ગ સ્ટેશન (દક્ષિણ આફ્રિકા)

- 1891માં ઇંગ્લેન્ડમાં બેરિસ્ટર થઈને ભારત આવ્યા.
- 1893માં પોરબંદરના અબ્દુલા એન્ડ કંપનીના વકીલ તરીકે દક્ષિણ આફ્રિકા ગયા અહીં તેને 1893 થી 1914 સુધી રંગભેદની નીતિ સામે આંદોલન કર્યું.
- તેમને લખ્યું “અહિંસા માનવ જાતિનો ધર્મ છે જ્યારે હિંસા પશુનો ધર્મ છે”
- 9 જાન્યુઆરી 1915ના રોજ ગાંધીજી દક્ષિણ આફ્રિકાથી ભારત આવ્યા (46 વર્ષે)
- 1916માં ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલેના કહેવાથી ભારત ભ્રમણ કર્યું.
- તેને દક્ષિણ આફ્રિકામાં નાતાલ કોંગ્રેસની સ્થાપના કરી હતી.
- 1906માં ગાંધીજીએ પ્રથમ સત્યાગ્રહ દક્ષિણ આફ્રિકામાં રજીસ્ટ્રેશનના વિરોધમાં કર્યો હતો.
- 1916માં અમદાવાદ મુકામે કોચરબ આશ્રમની સ્થાપના કરી.
- ત્યારબાદ અમદાવાદમાં જ તે 1917-18માં સાબરમતી આશ્રમની સ્થાપના કરી.
- પોતાના સત્યના પ્રયોગોનો તેને સાબરમતી આશ્રમથી શરૂ કર્યો.
- ગાંધીજીનો ભારતમાં પ્રથમ સત્યાગ્રહ ચંપારણ(1917) સત્યાગ્રહ હતો અને તે તેનો પ્રથમ સફળ સત્યાગ્રહ હતો.

❖ ગાંધીજી દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલા સમાચારપત્રો:

- ઇન્ડિયન ઓપિનિયન (દક્ષિણ આફ્રિકા)
- હરીજન

- નવજીવન
- યંગ ઇન્ડિયા
- સત્યના પ્રયોગોએ ગાંધીજીની આત્મકથા છે. મહાદેવભાઈ દેસાઈએ તેનો અંગ્રેજીમાં અનુવાદ કર્યો “My Experience With Truth”.
- હિંદ સ્વરાજ ગાંધીજીનું હસ્તલિખિત પુસ્તક છે. આ ઉપરાંત ગાંધીજીએ બીજા ઘણા પુસ્તકો લખ્યા છે....
  1. અનાસક્તિ યોગ
  2. મંગળપ્રભાત
  3. દ્રષ્ટિશિપનો સિદ્ધાંત
  4. ખ્રિસ્તીધર્મને પડકાર

❖ ગાંધીજી દ્વારા અપાયેલા ઉપનામો:

વ્યક્તિ	ઉપનામ
રવીન્દ્રનાથ ટાગોર	ગુરુદેવ
મોહનલાલ પંડ્યા	ડુંગળીચોર
ઝવેરચંદ મેઘાણી	રાષ્ટ્રીય શાયર
રવિશંકર મહારાજ	મુકસેવક
કાકા સાહેબ કાલેલકર	સવાઈ ગુજરાતી
સુભાષચંદ્ર બોઝ	નેતાજી
ચિતરંજન દાસ	દેશબંધુ
મહંમદઅલી ઝીણા	કાયદે આઝમ
મેડલીન સ્લેડ	મીરાબેન
એમ.એસ.ગોલાવાલકર	બંગબંધુ
એન્ડ્રૂઝ સી.એફ	દિન બંધુ

❖ ગાંધીજીને મળેલા ઉપનામો:

ઉપનામ	કોના દ્વારા
મહાત્મા	રવીન્દ્રનાથ ટાગોર
રાષ્ટ્રપિતા	સુભાષચંદ્ર બોઝ
બાપુ	ઝવેરચંદ મેઘાણી
અર્ધનગ્ન ફકીર	ચર્ચિલ
વન મેન બાઉન્ડ્રી	માઉન્ટ બેટન

❖ ગાંધીજીના જીવન ઉપર લખાયેલા કેટલાક પુસ્તકો:

પુસ્તકનું નામ	લેખક
મહાત્મા ગાંધી	રોમાં રોલા
મહાત્મા	ડો.તેંદુલકર
ગાંધી	પેથીક લોરેન્સ
સ્ટોરી ઓફ બારડોલી	મહાદેવભાઈ દેસાઈ
ગાંધી ઇન ચંપારણ	ડો.રાજેન્દ્ર પ્રસાદ
પ્રેક્ટીકલ નોન વાયોલન્સ	કિશોરલાલ મશરૂવાળા

❖ ગાંધીજીના આશ્રમો:

આશ્રમનું નામ	આશ્રમનું સ્થળ
ટોલ્સટોય ફાર્મ	દક્ષિણ આફ્રિકા
ફીનીક્સ આશ્રમ	દક્ષિણ આફ્રિકા
કોચરબ (સત્યાગ્રહ) આશ્રમ	અમદાવાદ
સાબરમતી આશ્રમ/હરીજન આશ્રમ/ગાંધી આશ્રમ	અમદાવાદ
વર્ધા(સેવાગ્રામ) આશ્રમ	વર્ધા (મહારાષ્ટ્ર)

- ગાંધીજીની કર્મભૂમિ વર્ધા (મહારાષ્ટ્ર) હતી.
- ગાંધીજી ઉપર રસ્કિનના “અન ટુ ધી લાસ્ટ” પુસ્તકનો વિશેષ પ્રભાવ હતો.
- ગાંધીજી આફ્રિકામાં 22 વર્ષ રહ્યા હતા.
- પ્રથમ પ્રવાસી ભારતીયનું બિરુદ મહાત્મા ગાંધીને મળ્યું હતું.
- ગાંધીજીને 1915માં “કેસર-એ-હિંદ” નો ખિતાબ મળ્યો હતો કારણકે પ્રથમ વિશ્વયુદ્ધમાં તેને અંગ્રેજોને મદદ કરી હતી.

❖ ગાંધીજીના ગુરુઓ:

વિષયક	ગુરુનું નામ
રાજકીય	ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલે
આધ્યાત્મિક	શ્રીમદ રાજચંદ્ર
વૈચારિક	લિયો ટોલ્સટોય
શૈક્ષણિક	ર.વી.પાઠક

- પ્રવાસી ભારતીય દિવસ ગાંધીજીના માનમાં ઉજવામાં આવે છે.
- ગાંધીજી 9 જાન્યુઆરી 1915ના રોજ આફ્રિકાથી ભારત આવ્યા હતા તેથી દર વર્ષે 9 જાન્યુઆરી પ્રવાસી ભારતીય દિવસ તરીકે મનાવામાં આવે છે.
- પ્રવાસી ભારતીય દિવસ ઉજવાની શરૂઆત અટલ બિહારી વાજપેયી દ્વારા 2003 થી કરવામાં આવી.

દરરોજના નું કરંટ અફેર્સ, મોડેલ પેપર્સ, Daily Gk Page, સ્ટડી મટીરીયલ, ઓલ્ડ પેપર્સ, લેટેસ્ટ મોક ટેસ્ટ, નવી ભારતીના સમાચાર મેળવવા માટે આપેલા વોટ્સએપ નંબર ઉપર **Join Gkgrips** લખીને મોકલો.

Whats App No. 9638331246

તમે અમારી વેબસાઈટ www.gkgrips.com માંથી પણ સંપૂર્ણ વિગતો અને મટીરીયલ ડાઉનલોડ કરી શકો છો.